

Mánáid vuoigatvuodát

ON:A MÁNÁIDVUOIGATVUOĐAID KONVENŠUVDNA geatnegahtá riikka eiseválddiid iežaset guovllus doahhtalit ja dáhkidit konvenšuvnnas celkojuvvon vuoigtavuodaid juohke mánáid, vealakeahhtá man ge láhkái, beroškeahhtá máná duogázis, das máná gielas dahje váhnemiid gielas, oskkus, našunálitehtas, čearddalaš dahje sosiála duogázis.

Muhtin mearrádusat gusket sámi mánáid vuoigatvuodaide erenoamážit, erenoamážit artihkkal 2, 17 (d) ja 30.

Konvenšuvnna 2. artihkkal gieldá juohke ládje vealahit mánáid sin duogáža dahje gullevažvuoda dihte, nu go čearddalaš gullevažvuoda dihte. 17. (d) artihkkal geatnegahtá stáhtaid movttidahttit riikkaviidosas mediaid vuhtii váldit gielladárbbuid mat leat unnitlogujoavkkuid mánáin dahje álgoálbmogiid mánáin. Konvenšuvnna 30. artihkkal gusto erenoamážit sámi oktavuodaide. 30. artihkkal cealká:

«Dain stáhtain gos orrot čearddalaš, oskkolaš ja gielalaš unnitlogujoavkkut dahje olbmot geain lea álgoálbmotduogáš, de eai galgga mánát guhte gullet dakkár unnitlogujoavkkuide dahje álgoálbmogii hehttehuvvot vuoigatvuodaideaset, oktan earáiguin sin álbmogis, eallit kultuvrrastis, dovddastit ja doalahit oskkuset dahje geavahit gielaset.»

30. artihkkal mánáidvuoigatvuoda konvenšuvnnas lea sullasaš go Riikkaidgaskasaš siviilla- ja politihkalaš vuoigatvuodaid konvenšuvnna 27. artihkkal - sihke sisdoalu ja sániid ektui.

Mánáidvuoigatvuoda konvenšuvnna geatnegasvuodát vuodđudit dehálaš málle Norgga politihkkii sámi mánáid ektui, mii guoská mánáidgárddiide, vuodđoskuvlii, joatkkaskuvlii, mediaide ja eará surggiide gos stáhta eiseváldiin lea ovddasvástáduš.

Konvenšuvnna dohkkeheapmi ja vuhtiiváldin mearkkaša ahte eiseválddit fertejit hábmet bajásšaddanbirrasa vai sámi ja dáčča kultuvrras lea seamma árvu, ja leat seammadássásaččat nu guhkás go lea vejolaš. Dat mearkkaša ahte stáhta ferte álggahit positiivvalaš doaimmaid go dat lea dárbbalaš danin ahte ollašuhttit konvenšuvnna gáibádusaid.

Dilálašvuolta mas mánát ja nuorat bajásšaddet, mearriduvvo suohkanlaš mearrádusain ja fálladagaiguin. Dán dihte Mánáid- ja bearašdepartemeanta juohká dieđuid ja movttidahtá suohkaniid vuhtii váldit daid erenoamáš dárbbuid, vuoigatvuodaid ja beroštumiid mat sámi mánáin ja nuorain leat. Oassin dán doaimmas ahte oazžut suohkaniid vuhtiiváldit sin ovddasvástádušaid sámi mánáid ektui, lea departemeanta ráhkadan diehtogihppaga «Sámi bajásšaddan – fálladagat sámi mánáide ja nuoraide 2003:s». Gihpa lea sáddejuvvon buot suohkaniidda Norggas. Departemeanta ja Sámediggi leat ovttasbargan diehtujuohkingihppagiin. Ulbmil lea leamaš dat ahte ráhkadit buori diehtujuohkingáldu ja inspirašuvnna, ovddidit buriid bajásšaddanbirrasiid sámi mánáide ja nuoraide miehtá Norgga.

www.odin.dep.no/bld

www.samediggi.no

Samene – en håndbok, Karasjok 2003